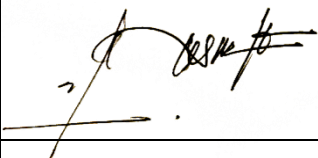

 FSSR	PROSEDUR KUALITI PENGURUSAN	No. Rujukan : PK. UiTM.FSSR (P).04
		No. Keluaran : 01
	PROSEDUR PENGURUSAN RISIKO	No. Pindaan : 00
		Tarikh Kuatkuasa : 8/10/2019
		Muka Surat : 1/36

PROSEDUR PENGURUSAN RISIKO FSSR PK.UiTM.FSSR (P).04

	Disediakan oleh	Disemak oleh	Diluluskan oleh
Tandatangan			
Nama	Linda Abd. Hamid	Prof. Madya Ts Dr. Rusmadiyah Anwar	Prof. Ts Dr. Hj. Ruslan Abdul Rahim
Jawatan	Ketua Unit Kualiti	Timbalan Dekan (Akademik)	Dekan
Tarikh	8/10/2019	8/10/2019	8/10/2019

 FSSR	PROSEDUR KUALITI PENGURUSAN	No. Rujukan : PK. UiTM.FSSR (P).04
		No. Keluaran : 01
	PROSEDUR PENGURUSAN RISIKO	No. Pindaan : 00
		Tarikh Kuatkuasa : 8/10/2019
		Muka Surat : 2/36

REKOD PINDAAN				
Adalah menjadi tanggungjawab pemegang dokumen ini untuk memastikan salinan dokumen ini sentiasa dikemaskini dengan memasukkan semua pindaan-pindaan yang dinyatakan di dalamnya.				
HALAMAN DIPINDA				
Tarikh	No. Para	Muka Surat	Bentuk Pindaan	Diluluskan

 FSSR	PROSEDUR KUALITI PENGURUSAN	No. Rujukan : PK. UiTM.FSSR (P).04
		No. Keluaran : 01
	PROSEDUR PENGURUSAN RISIKO	No. Pindaan : 00
		Tarikh Kuatkuasa : 8/10/2019
		Muka Surat : 3/36

RAJAH DAN JADUAL		
BIL	PERKARA	MUKASURAT
1.	RAJAH DAN ISI KANDUNGAN	
	Rajah 1: Latarbelakang Pembentukan Pengurusan Risiko UiTM	14
	Rajah 2: Pengurusan Risiko Bersepadu UiTM	14
	Rajah 3: Struktur Tadbir Urus Pengurusan Risiko UiTM	15
	Rajah 4: Langkah Pengurusan Risiko di UiTM	16
	Rajah 5: Proses pengurusan Risiko	16
	Rajah 6: Rantaian Pengurusan Risiko UiTM	17
	Rajah 7: Contoh Format Pengenalpastian Risiko melalui Daftar Risiko oleh UPR.	23
2.	JADUAL DAN ISI KANDUNGAN	
	Jadual 1: Kategori Risiko	21
	Jadual 2: Contoh Proses Kenal Pasti Risiko	25
	Jadual 3: Skala Indeks Kebarangkalian	26
	Jadual 4: Contoh Jadual Tahap Impak mengikut Kategori	27
	Jadual 5: MATRIKS Kebarangkalian dan Impak	28
	Jadual 6: Pelan Tindakan Mengikut Kod Warna	29
	Jadual 7: Contoh Tindakan Pencegahan Risiko	30
	Jadual 8: Pemantauan Mengikut Tahap Risiko	32
	Jadual 9: Proses Penambahbaikkan mengikut Status Pencegahan	33

 FSSR	PROSEDUR KUALITI PENGURUSAN	No. Rujukan : PK. UiTM.FSSR (P).04
		No. Keluaran : 01
	PROSEDUR PENGURUSAN RISIKO	No. Pindaan : 00
		Tarikh Kuatkuasa : 8/10/2019
		Muka Surat : 4/36

BIL	PERKARA	MUKASURAT
1.	BAHAGIAN 1: Prosedur Pengurusan Risiko	6 - 9
	1.0 Panduan Pengurusan Risiko UiTM	6
	1.1 Objektif Pengurusan Risiko UiTM	6
	1.2 Peranan Unit Pengurusan Risiko (UPR) UiTM	7 – 8
	1.3 Peranan Ketua Unit Pengurusan Risiko FSSR	8
	1.3.1 Pelaporan Risiko	9
	1.3.2 Kursus Kesedaran Pengurusan Risiko	9
2.	BAHAGIAN 2: Pengenalan Proses Pengurusan Risiko	10 - 21
	2.0 Pengurusan Risiko Sebahagian Sistem Kawalan Dalaman	10
	2.1 Unsur – unsur	10
	2.1.1 Dasar dan Prosedur	10
	2.1.2 Laporan Berkala	10
	2.1.3 Perancangan Bisnes dan Belanjawan	10
	2.1.4 Rangka Kerja Risiko Tahap Tinggi	11
	2.1.5 Rangka Kerja Risiko FSSR	11
	2.1.6 Jawatankuasa Audit	11
	2.1.7 Program Audit Dalam	12
	2.1.8 Audit Luaran	12
	2.2 KebaikanPengurusan Risiko	12
	2.3 Kerangka Pengurusan Risiko	13 – 15
	2.4 Kerangka Pengurusan Risiko FSSR	15 – 17
	2.5 Pendekatan Pengurusan Risiko FSSR	18
	2.6 Definisi Risiko dan Pengurusan Risiko FSSR	19 – 20
	2.6.1 Risiko	19
	2.6.2 Pengurusan Risiko	19 – 20
	2.6.3 Definisi Risiko dan Pengurusan Risiko FSSR	20
	2.7 Kategori Risiko	21

 FSSR	PROSEDUR KUALITI PENGURUSAN	No. Rujukan : PK. UiTM.FSSR (P).04
		No. Keluaran : 01
	PROSEDUR PENGURUSAN RISIKO	No. Pindaan : 00
		Tarikh Kuatkuasa : 8/10/2019
		Muka Surat : 5/36

BIL	PERKARA	MUKASURAT
3.	BAHAGIAN 3: Mekanisme Pengurusan Risiko FSSR	22 - 34
	3.0 Proses Pengurusan Risiko	22
	3.1 Mengenalpasti Risiko	22 – 25
	3.2 Menganalisa Risiko	26 – 29
	3.3 Menentukan Tindakan Pencegahan	29 – 30
	3.4 Mengawal dan Melaporkan Risiko	31
	3.4.1 Mesyuarat peringkat Jabatan / Unit	31
	3.4.2 Bengkel Pembentangan Risiko peringkat Pengurusan FSSR	31
	3.4.3 Laporan Tindakan Pencegahan	31
	3.5 Memantau dan Kaji Semula Risiko	32
	3.6 Menambah baik Pengurusan Risiko FSSR	33
	3.6.1 Pemantauan dan Semak Semula	34
4.	BAHAGIAN 4: Lampiran	35 - 36
	Lampiran 1 – Daftar Risiko PTJ	35
	Lampiran 2 – Ringkasan Laporan Risiko	36

 FSSR	PROSEDUR KUALITI PENGURUSAN	No. Rujukan : PK. UiTM.FSSR (P).04
		No. Keluaran : 01
	PROSEDUR PENGURUSAN RISIKO	No. Pindaan : 00
		Tarikh Kuatkuasa : 8/10/2019
		Muka Surat : 6/36

1.0 Panduan Pengurusan Risiko UiTM

UiTM terdedah kepada pelbagai ancaman serta isu yang boleh menyebabkan UiTM gagal untuk mencapai visi menjadi universiti unggul. Oleh itu, ketidakpastian yang berpunca daripada perkara-perkara melibatkan isu, proses kerja, peristiwa atau kesan risiko perlulah diurus dengan sebaiknya agar kelangsungan kecermerlangan UiTM dapat diteruskan.

Pengurusan risiko merupakan satu proses menyeluruh di mana ia dilaksanakan di semua peringkat UiTM. Ia merangkumi proses mengenal pasti peristiwa yang mungkin atau akan berlaku serta tindakan kawalan yang dilaksanakan agar dapat memberi jaminan munasabah kearah pencapaian objektif UiTM.

1.1 Objektif Pengurusan Risiko UiTM

- Melindungi aset dan sumber-sumber berharga
- Melindungi dan meningkatkan reputasi atau imej sesebuah organisasi
- Mewujudkan proses bagi mengenalpasti, menilai, mengukur, memantau, mengawal dan menangani risiko
- Memupuk budaya pengurusan risiko ke atas warga universiti
- Menyediakan satu rangka kerja pemulihan perkhidmatan yang komprehensif yang dapat digunakan ketika berlakunya insiden atau krisis.
- Penggunaan sumber-sumber dan keupayaan operasi yang efisien dan bertanggungjawab menjaga imej dan etika UiTM sebagai sebuah jenama yang berjaya

 FSSR	PROSEDUR KUALITI PENGURUSAN	No. Rujukan : PK. UiTM.FSSR (P).04
		No. Keluaran : 01
	PROSEDUR PENGURUSAN RISIKO	No. Pindaan : 00
		Tarikh Kuatkuasa : 8/10/2019
		Muka Surat : 7/36

1.2 Peranan Unit Pengurusan Risiko (UPR) UiTM

Unit Pengurusan Risiko (UPR) UiTM mempunyai peranan penting dalam aspek pengurusan risiko termasuklah:

- i. Menyelaras aktiviti Pengurusan Risiko Universiti di seluruh UiTM bagi meningkatkan reputasi serta imej UiTM
- ii. Menggubal, menambahbaik dan memantau pelaksanaan dasar dan garis panduan Pengurusan Risiko Fakulti
- iii. Menyediakan rangka kerja Pengurusan Risiko Universiti yang komprehensif dan dapat diaplikasikan di dalam mengenalpasti dan menguruskan risiko oleh PTJ
- iv. Menjalankan aktiviti-aktiviti bagi meningkatkan budaya pengurusan risiko Universiti dikalangan warga UiTM
- v. Menyelaras fungsi jawatankuasa yang bertanggungjawab dalam Pengurusan Risiko Universiti sepertimana yang diluluskan oleh Pengurusan Tertinggi Universiti
- vi. Memberi khidmat nasihat mengenai Pengurusan Risiko Universiti dan memantau serta memastikan rangkakerja Pengurusan Risiko Universiti dilaksanakan disetiap PTJ bagi mencegah dan mengurangkan impak risiko kepada uiversiti
- vii. Menyelaras dan memajukan laporan PTJ bagi risiko strategik yang memberi impak tinggi kepada universiti untuk dibincangkan di peringkat Jawatankuasa Pengurusan Risiko Strategik Universiti dan menyelaras proses pengauditan dalam pengurusan risiko unversiti yang dijalankan

 FSSR	PROSEDUR KUALITI PENGURUSAN	No. Rujukan : PK. UiTM.FSSR (P).04
		No. Keluaran : 01
	PROSEDUR PENGURUSAN RISIKO	No. Pindaan : 00
		Tarikh Kuatkuasa : 8/10/2019
		Muka Surat : 8/36

oleh PTJ dan memberikan cadangan penambahbaikan untuk meningkatkan keberkesanan

- viii. Menyediakan jaringan hubungan dengan Pihak Berkuasa Tempatan serta pakar rujuk bidang bagi Pengurusan Risiko Serta Pengurusan Krisis Dan Bencana dan Menyelaras aktiviti pengurusan krisis dan bencana di UiTM mengikut **Arahan Dasar Dan Mekanisma Pengurusan Krisis Dan Bencana UiTM.**

1.3 Peranan Ketua Unit Pengurusan Risiko FSSR

Peranan utama Ketua dan Ahli – ahli tetap jawatankuasa Pengurusan Risiko fakulti adalah untuk:

- Mengenalpasti setiap kumpulan pemilik risiko yang berpotensi di FSSR dan menyelaras maklumat yang diberikan oleh ahli kumpulan pemilik risiko dan menyediakan daftar risiko PTJ untuk rujukan dan kawalan
- Memantau status risiko serta pelaksanaan tindakan kawalan secara berkala dan memajukan daftar risiko yang berimpak tinggi kepada Unit Pengurusan Risiko (UPR) UiTM untuk dibincangkan di peringkat Pasukan Penilai Risiko Strategik
- Mewujudkan dan memantau pelaksanaan Pelan Tindakan Pencegahan Kerugian Dan Pengurusan Risiko
- Mencadangkan kepada pihak pentadbiran PTJ aktiviti-aktiviti pembudayaan pengurusan risiko di PTJ

 FSSR	PROSEDUR KUALITI PENGURUSAN	No. Rujukan : PK. UiTM.FSSR (P).04
		No. Keluaran : 01
	PROSEDUR PENGURUSAN RISIKO	No. Pindaan : 00
		Tarikh Kuatkuasa : 8/10/2019
		Muka Surat : 9/36

1.3.1 Pelaporan Risiko

Ketua Pengurusan Risiko FSSR **adalah bertanggungjawab menyediakan Daftar Risiko dan ringkasan Laporan Risiko kepada Unit Pengurusan Risiko (UPR) UiTM mengenai:**

- Senarai risiko yang signifikan.
- Kawalan dalaman yang sesuai untuk mengurus risiko terbabit.
- Hasil yang diperolehi setelah kursus kesedaran risiko dibuat kepada semua kakitangan akademi.
- Tahap kompetensi dan kemahiran penyelaras risiko setiap Pusat Pengajian.
- Daftar Risiko oleh Pusat Pengajian seperti di Lampiran 1.
- Ringkasan Laporan Pengurusan Risiko seperti di Lampiran 2.

1.3.2 Kursus Kesedaran Pengurusan Risiko

Kursus dan Bengkel Pengurusan Risiko akan diberikan terutamanya kepada pengurusan tertinggi FSSR, pegawai tertinggi pentadbiran, juga kepada semua Ketua Pusat Pengajian (PP), Koordinator Program, Penyelaras di bawah Unit Pengurusan Risiko FSSR dan ahli Unit Kualiti FSSR dengan kerjasama dan pemantauan Unit Pengurusan Risiko (UPR) setiap tahun. **Adalah menjadi tanggungjawab Ketua Unit Pengurusan Risiko FSSR untuk memastikan kursus / bengkel ini terlaksana dan dijalankan di FSSR.**

 FSSR	PROSEDUR KUALITI PENGURUSAN	No. Rujukan : PK. UiTM.FSSR (P).04
		No. Keluaran : 01
	PROSEDUR PENGURUSAN RISIKO	No. Pindaan : 00
		Tarikh Kuatkuasa : 8/10/2019
		Muka Surat : 10/36

2.0 Pengurusan Risiko Sebagai Sebahagian Daripada Sistem Kawalan Dalaman

Sistem ini merangkumi beberapa unsur yang juga memudahkan operasi yang berkesan dan cekap, membolehkan fakulti untuk bertindak balas terhadap pelbagai risiko operasi, kewangan dan komersial.

2.1 Unsur-unsur ini terdiri daripada:

2.1.1 Dasar dan prosedur

Dasar ini ditetapkan oleh Unit Pengurusan Risiko yang dilaksanakan dan disampaikan oleh Ketua Pengurusan Risiko FSSR kepada warga FSSR.

2.1.2 Laporan berkala

Laporan komprehensif berkala bertujuan untuk memantau risiko penting dan kawalan mereka. Keputusan untuk penambahbaikan ke atas sebarang permasalahan dibuat dalam mesyuarat tetap Jawatankuasa Unit Pengurusan Risiko FSSR dan Unit Pengurusan Risiko (UPR) UiTM jika sesuai. Mengekalkan rekod sewajarnya.

2.1.3 Perancangan bisnes dan belanjawan

Perancangan bisnes dan proses belanjawan digunakan untuk menetapkan objektif, persetujuan pelan tindakan, dan memperuntukkan sumber. Kemajuan ke arah memenuhi objektif pelan bisnes akan sentiasa dipantau.

 FSSR	PROSEDUR KUALITI PENGURUSAN	No. Rujukan : PK. UiTM.FSSR (P).04
		No. Keluaran : 01
	PROSEDUR PENGURUSAN RISIKO	No. Pindaan : 00
		Tarikh Kuatkuasa : 8/10/2019
		Muka Surat : 11/36

2.1.4 Rangka kerja risiko tahap tinggi (risiko penting sahaja)

Rangka kerja ini disusun oleh Ketua Pengurusan Risiko FSSR dan dapat membantu bagi memudahkan pengenalpastian, penilaian dan pemantauan berterusan risiko penting fakulti. Dokumen tersebut secara rasmi dinilai setiap tahun iaitu kewujudan risiko ditambah sebagaimana yang dikehendaki. Tindakan penambahbaikan dan petanda risiko dipantau secara berkala.

2.1.5 Rangka kerja risiko FSSR

Dekan FSSR menggunakan rangka kerja ini untuk memastikan bahawa risiko yang utama di fakulti dan pusat pengajian mereka dikenal pasti, dinilai dan dipantau. Dokumen tersebut secara rasmi dinilai setiap tahun. Kemunculan risiko baru ditambah sebagaimana yang dikehendaki. Tindakan penambahbaikan dan penanda risiko dipantau oleh Ketua Pengurusan Risiko FSSR.

2.1.6 Jawatankuasa Audit

Jawatankuasa Audit dikehendaki melaporkan kepada Ketua Pengurusan Risiko FSSR mengenai kawalan dalaman dan memaklumkan Dekan tentang kemunculan mana-mana isu. Di samping itu, jawatankuasa menyelia audit dalaman, audit luaran dan pengurusan seperti yang dikehendaki dalam Laporan Kajian Semula Kawalan Dalaman.

 FSSR	PROSEDUR KUALITI PENGURUSAN	No. Rujukan : PK. UiTM.FSSR (P).04
		No. Keluaran : 01
	PROSEDUR PENGURUSAN RISIKO	No. Pindaan : 00
		Tarikh Kuatkuasa : 8/10/2019
		Muka Surat : 12/36

2.1.7 Program audit dalaman

Audit dalaman adalah elemen penting dalam proses kawalan dalaman. Selain daripada program kerja, audit dalaman bertanggungjawab bagi aspek kajian semula tahunan keberkesanan sistem kawalan dalaman dalam organisasi.

2.1.8 Audit luaran

Audit luaran menyediakan maklum balas kepada Jawatankuasa Audit mengenai operasi kawalan kewangan dalaman yang dibuat kajian semula sebagai sebahagian daripada audit tahunan.

2.2 Kebaikan Pengurusan Risiko

- Melalui pengurusan risiko, penetapan strategi bagi mencapai objektif dapat dimantapkan dengan mengambil kira risiko-risiko yang boleh menghalang pencapaian strategi.
- Ia juga menggalakkan budaya kerja proaktif bagi isu yang mempunyai impak besar dimana tindakan pencegahan dapat dilaksanakan.
- Membantu pengurusan untuk membuat keputusan lebih tepat berdasarkan tindakan kawalan terhadap risiko atau peluang yang dihadapi.

 FSSR	PROSEDUR KUALITI PENGURUSAN	No. Rujukan : PK. UiTM.FSSR (P).04
		No. Keluaran : 01
	PROSEDUR PENGURUSAN RISIKO	No. Pindaan : 00
		Tarikh Kuatkuasa : 8/10/2019
		Muka Surat : 13/36

2.3 Kerangka Pengurusan Risiko

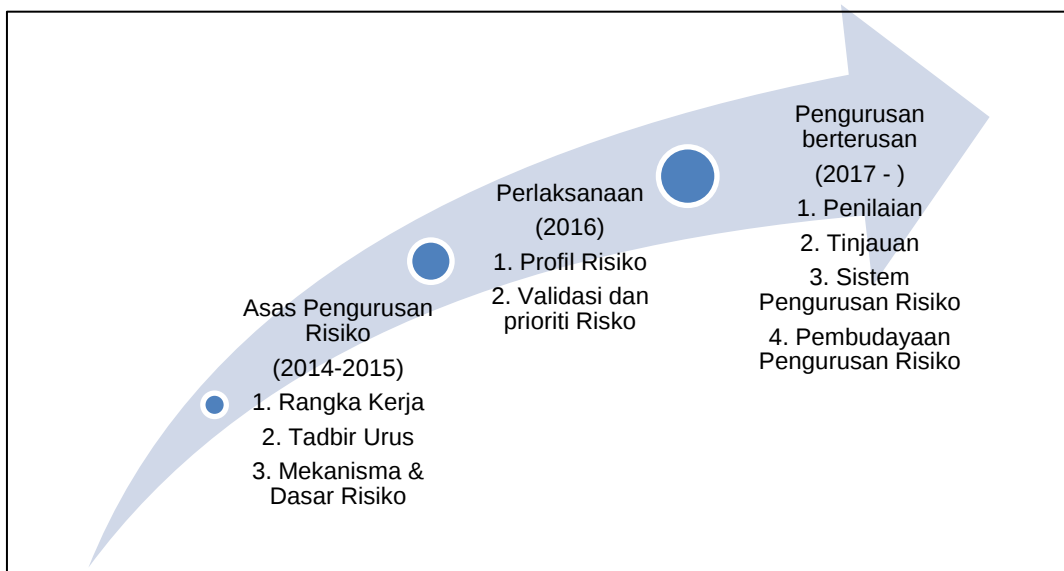
Kerangka pengurusan risiko adalah bertujuan untuk memastikan pengurusan risiko dapat diaplikasikan secara berkesan pada setiap peringkat di dalam sesebuah organisasi. Ia juga bagi memastikan perancangan dan aktiviti yang dijalankan telah mengambil kira risiko yang bakal dihadapi sama ada di peringkat institusi ataupun unit. Pengurusan risiko perlu dimasukkan dalam proses kerja terutamanya dalam pembangunan polisi dan pengurusan perubahan.

Mesyuarat Majlis Pengurusan Risiko Strategik Universiti bertarikh 10 Februari 2016 telah menerima pakai Rangka Kerja Pengurusan Risiko yang di adaptasi daripada ISO:31000: *Risk Management Principles and guidelines* oleh semua Pusat Tanggungjawab (PTJ) di UiTM. **Tujuan panduan ini adalah untuk menerangkan bagaimana pengurusan risiko dijalankan di UiTM.**

Unit Pengurusan Risiko ditubuhkan pada 3 Julai 2013. Dirasmikan oleh YBhg. Tan Sri Dato' Sri Ir Dr Sahol Hamid Abu Bakar FASc. Penubuhan Unit Pengurusan Risiko telah dipersetujui oleh ahli mesyuarat Majlis Jawatankuasa Eksekutif Bil 8/2013 pada 10 Jun 2013. Asas Pengurusan Risiko telah mula digubal dan disediakan oleh Unit Pengurusan Risiko UiTM (UPR) pada 2014-2015.

Pelaksanaan pengurusan risiko di jalankan di FSSR bermula pada tahun 2019. Ini digambarkan seperti Rajah 1. Di samping itu juga prosedur ini digubal bagi memenuhi keperluan standard dalam MS ISO 9001:2015. Rajah 2 dan 3 menunjukkan Pengurusan Risiko Bersepadu UiTM dan Struktur Tadbir Urus Pengurusan Risiko UiTM.

 FSSR	PROSEDUR KUALITI PENGURUSAN	No. Rujukan : PK. UiTM.FSSR (P).04
		No. Keluaran : 01
	PROSEDUR PENGURUSAN RISIKO	No. Pindaan : 00
		Tarikh Kuatkuasa : 8/10/2019
		Muka Surat : 14/36

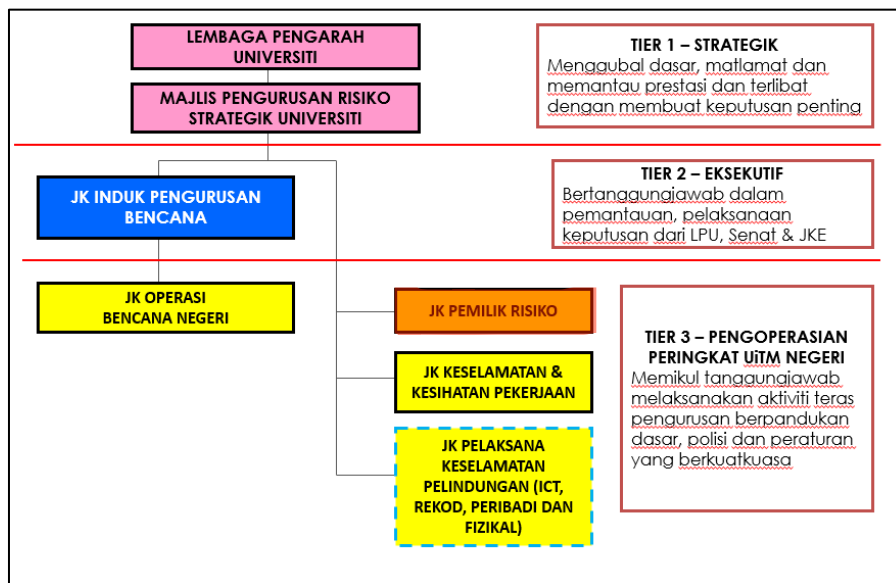

Rajah 1: Latarbelakang Pembentukan Pengurusan Risiko UiTM

Rajah 2: Pengurusan Risiko Bersepadu UiTM (UPR)

 FSSR	PROSEDUR KUALITI PENGURUSAN	No. Rujukan : PK. UiTM.FSSR (P).04
		No. Keluaran : 01
	PROSEDUR PENGURUSAN RISIKO	No. Pindaan : 00
		Tarikh Kuatkuasa : 8/10/2019
		Muka Surat : 15/36

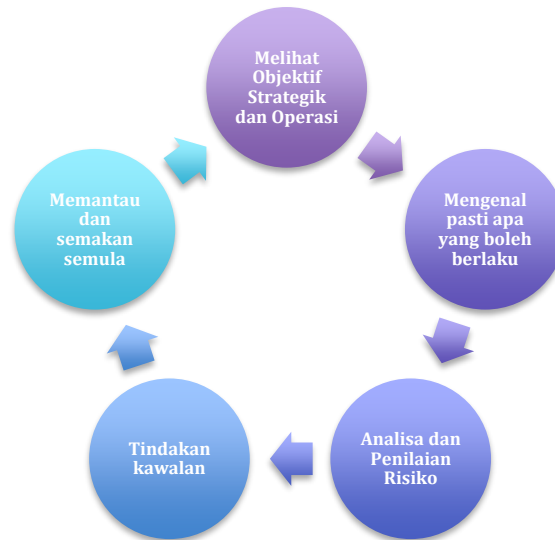

Rajah 3: Struktur Tadbir Urus Pengurusan Risiko UiTM (UPR)

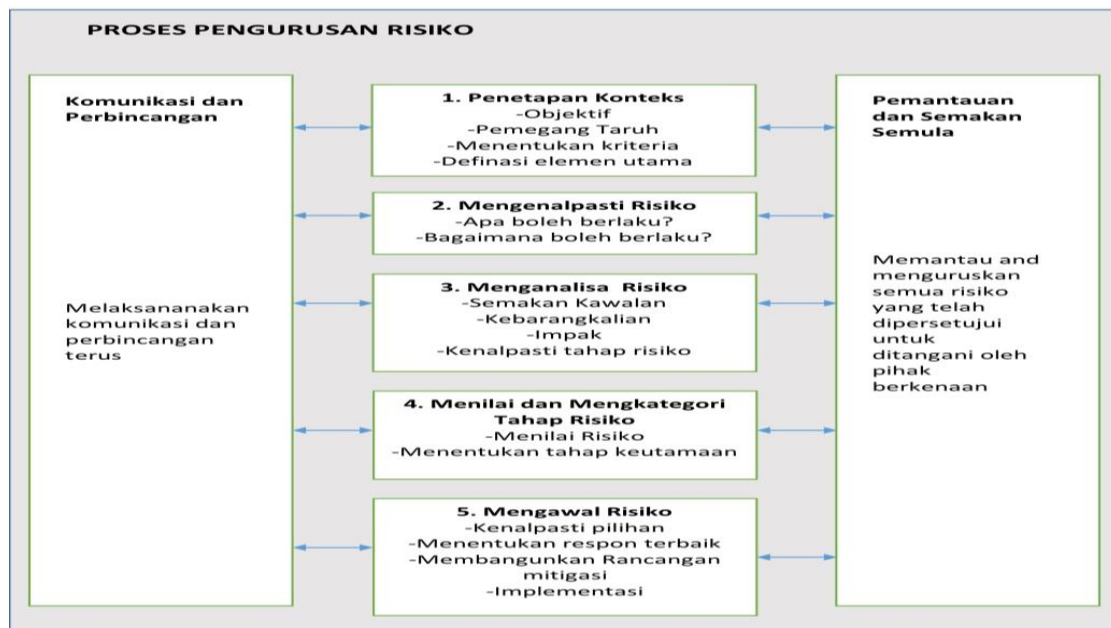
2.4 Kerangka Pengurusan Risiko FSSR

Kerangka pengurusan FSSR di bentuk berdasarkan apa yang di selaraskan oleh Unit Pengurusan Risiko Universiti (UPR). Rajah 4, 5 dan 6 menggambarkan langkah-langkah, proses dan rantai pengurusan risiko yang dijalankan diperingkat Universiti umumnya dan di FSSR khususnya.

 FSSR	PROSEDUR KUALITI PENGURUSAN	No. Rujukan : PK. UiTM.FSSR (P).04
		No. Keluaran : 01
	PROSEDUR PENGURUSAN RISIKO	No. Pindaan : 00
		Tarikh Kuatkuasa : 8/10/2019
		Muka Surat : 16/36

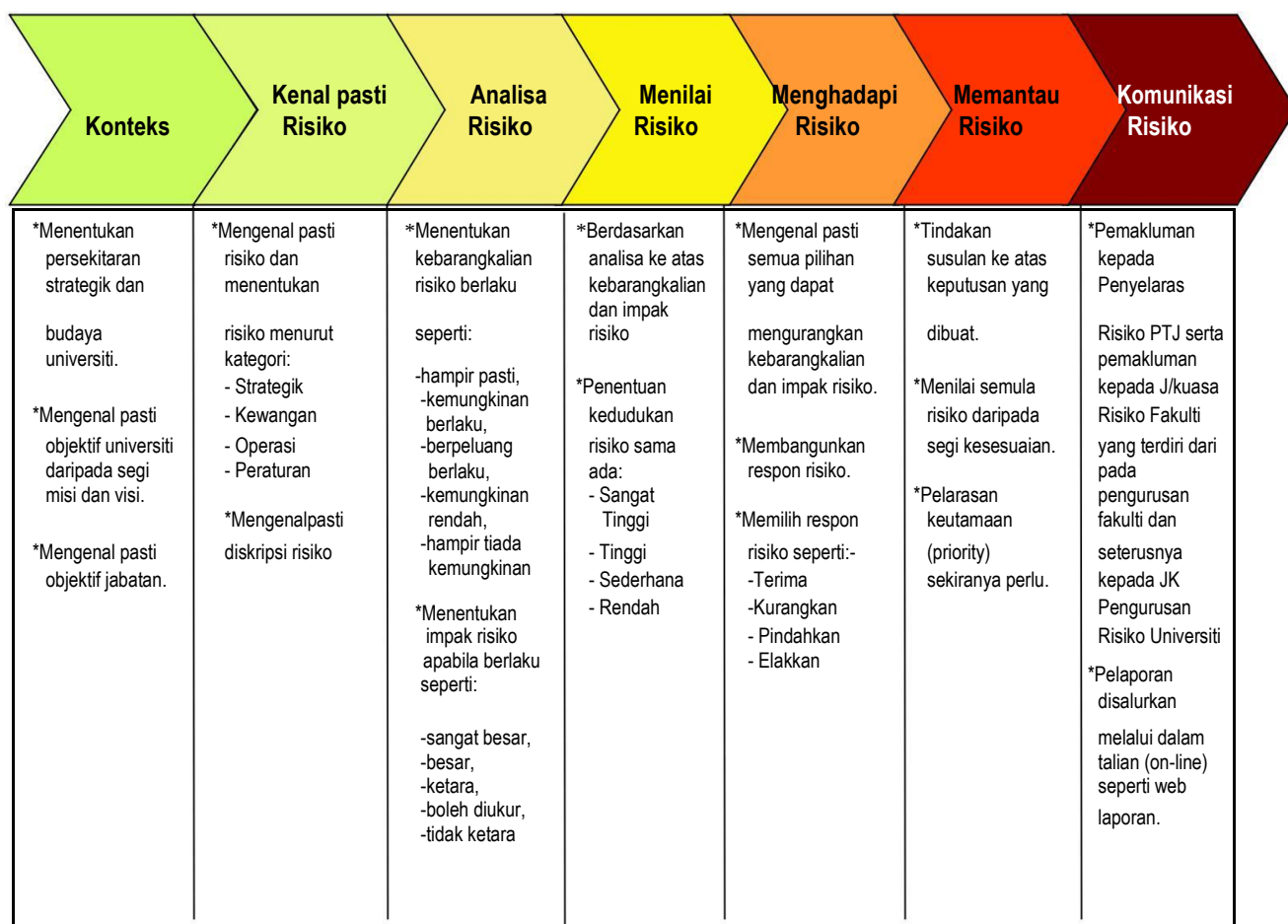

Rajah 4: Langkah-langkah pengurusan risiko UiTM

Rajah 5 : Proses Pengurusan Risiko

 FSSR	PROSEDUR KUALITI PENGURUSAN	No. Rujukan : PK. UiTM.FSSR (P).04
		No. Keluaran : 01
	PROSEDUR PENGURUSAN RISIKO	No. Pindaan : 00
		Tarikh Kuatkuasa : 8/10/2019
		Muka Surat : 17/36

Rajah 6: Rantaian pengurusan Risiko Universiti

 FSSR	PROSEDUR KUALITI PENGURUSAN	No. Rujukan : PK. UiTM.FSSR (P).04
		No. Keluaran : 01
	PROSEDUR PENGURUSAN RISIKO	No. Pindaan : 00
		Tarikh Kuatkuasa : 8/10/2019
		Muka Surat : 18/36

2.5 Pendekatan Pengurusan Risiko FSSR

Ia merupakan satu proses bagi mengenalpasti risiko, menganalisa, menentukan tindakan pencegahan serta menilai keberkesanan tindakan yang diambil bagi mengelakkan kerugian pada masa akan datang. Pelan pengurusan risiko yang baik akan menjadi satu panduan bagaimana FSSR, menguruskan risiko yang berpotensi berlaku samada di tempat kerja atau persekitarannya.

Tanpa kewujudan pengurusan risiko yang baik, FSSR akan menanggung kerugian yang tinggi, kesan kesihatan dan keselamatan yang terancam serta memberi reputasi buruk kepada FSSR.

Prinsip utama dalam menggariskan **pendekatan FSSR untuk pengurusan risiko dan kawalan dalaman** adalah seperti berikut:

- **Ketua Unit Pengurusan Risiko** mempunyai tanggungjawab untuk menyelia pengurusan risiko di dalam fakulti secara keseluruhan.
- Ketua Unit Pengurusan Risiko FSSR ini bersedia mengambil pendekatan yang terbuka untuk menyelesaikan masalah risiko yang berbangkit.
- Unit Pengurusan Risiko FSSR mempunyai seorang Ketua dan ahli-ahli tetap yang terdiri daripada Penyelaras Aduan Maklumbalas Pelanggan, Penyelaras Ruang & Fasilitas, Penyelaras Teknologi Maklumat (ICT) dan Penyelaras *Occupational Safety and Health Council* (OSH-Co).
- Pihak pengurusan fakulti memberi sokongan, menasihati dan melaksanakan dasar-dasar yang diluluskan oleh (UPR) UiTM.
- Petanda risiko penting akan dikenal pasti dan dipantau dengan rapi secara berkala.

 FSSR	PROSEDUR KUALITI PENGURUSAN	No. Rujukan : PK. UiTM.FSSR (P).04
		No. Keluaran : 01
	PROSEDUR PENGURUSAN RISIKO	No. Pindaan : 00
		Tarikh Kuatkuasa : 8/10/2019
		Muka Surat : 19/36

2.6 Definisi Risiko dan Pengurusan Risiko FSSR

2.6.1 Risiko

Risiko bermaksud kejadian atau peristiwa yang memberi impak kepada pencapaian atau objektif FSSR. Ianya juga bermaksud kombinasi kebarangkalian berlakunya kerosakan, kecederaan, kerugian atau kejadian negatif, dan memberi impak kepada FSSR. Risiko juga adalah ancaman atau kemungkinan bahawa tindakan yang diambil akan memberikan kesan yang akan menjejaskan keupayaan organisasi untuk mencapai objektifnya (Mohd Nurfirdaus Wan Chik, UKM)

Mengikut polisi risiko UiTM, risiko adalah:

Halangan yang menjejaskan kemampuan UiTM daripada mencapai objektif, pengurusan dan aktiviti yang sebagaimana yang telah diamanahkan oleh pelanggan dan pemegangtaruh ke atasnya. Iltizam UiTM adalah untuk menguruskan risiko secara proaktif dan bertanggungjawab bagi memastikan objektif Universiti tercapai (Sumber: Rancangan Malaysia ke-10 UiTM; klausa 2.3.7.4)

2.6.2 Pengurusan Risiko

Pengurusan Risiko pula bermaksud penyelarasan aktiviti FSSR secara bersepadu melalui penetapan hala tuju dan kawalan dalam menghadapi risiko. (Di adaptasi daripada *MS ISO 31000:2010 Risk Management – Principles and Guidelines*). Merujuk kepada definisi risiko, ia melibatkan **dua komponen penting** iaitu 1kemungkinan terhadap sesuatu akan berlaku, dan 2jika berlaku, ia memberi kesan positif atau negatif.

 FSSR	PROSEDUR KUALITI PENGURUSAN	No. Rujukan : PK. UiTM.FSSR (P).04
		No. Keluaran : 01
	PROSEDUR PENGURUSAN RISIKO	No. Pindaan : 00
		Tarikh Kuatkuasa : 8/10/2019
		Muka Surat : 20/36

Definisi Pengurusan Risiko Menurut “ISO”

Penyelarasan aktiviti organisasi secara bersepadu melalui penetapan hala tuju dan kawalan dalam menghadapi risiko. (Sumber:ISO 31000)

Risiko tidak boleh dihapuskan tetapi ia boleh dikurangkan, diminimakan, dielak atau dipindahkan. **Justeru itu, risiko perlu diuruskan dengan baik agar segala kemungkinan yang berlaku adalah memberikan impak positif dan sekiranya ianya memberikan impak yang negatif, impak negatif itu boleh dikawal.**

2.6.3 Definisi Risiko dan Pengurusan Risiko FSSR

Dalam persekitaran fakulti yang semakin kompleks, lebih- lebih lagi dengan mempunyai dua kampus yang terletak di lokasi yang berbeza iaitu **kampus Shah Alam** dan **Puncak Alam** membuatkan risiko sentiasa wujud dalam setiap aktiviti dan proses kerja yang dijalankan oleh fakulti.

Maka satu pendekatan yang sistematik adalah amat penting bagi mencapai objektif fakulti. Justeru, kerangka pengurusan risiko digunakan di semua lokasi FSSR secara konsisten bagi menguruskan risiko setiap aktiviti dan proses kerja. Fakulti Seni Lukis & Seni Reka (FSSR) mempunyai dua kampus yang berasingan iaitu:

- i. FSSR kampus induk Shah Alam
- ii. FSSR kampus Puncak Alam

 FSSR	PROSEDUR KUALITI PENGURUSAN	No. Rujukan : PK. UiTM.FSSR (P).04
		No. Keluaran : 01
	PROSEDUR PENGURUSAN RISIKO	No. Pindaan : 00
		Tarikh Kuatkuasa : 8/10/2019
		Muka Surat : 21/36

2.7 Kategori Risiko

Risiko boleh dikategorikan kepada beberapa jenis seperti di bawah:

Kategori	Keterangan
Strategik	Risiko yang menjadi halangan untuk mencapai halatuju atau objektif universiti.
Kewangan	Risiko yang menjejaskan pembiayaan atau dana universiti. Ia merupakan risiko-risiko berkaitan keupayaan kewangan, prosidur pengurusan kewangan, keselamatan kewangan dan lain-lain berkaitan kewangan.
Operasi	Risiko yang menjejaskan perkhidmatan kepada kakitangan, pelajar dan pihak luar universiti. Ia merupakan risiko yang melibatkan semua proses kerja bagi mencapai objektif organisasi seperti keselamatan rekod, keselamatan pekerja, pengurusan dan pembangunan sumber manusia, fasiliti dan lain – lain.
Peraturan / Perundangan	Risiko yang memberi kesan kepada pematuhan undang – undang dan peraturan. Ia adalah risiko dari implikasi perundangan seperti perjanjian antara organisasi, penurunan kuasa serta lain – lain yang berkaitan dengan pelaksanaan undang – undang.
Reputasi	Risiko yang sekiranya berlaku akan memberi implikasi kepada imej universiti.
Risiko Projek Utama	Risiko yang dijangka sepanjang tempoh pelaksanaan sesebuah projek bermula dari proses penyediaan kertas cadangan projek sehingga projek tersebut siap dan diserahkan kepada pengguna. Ia melibatkan penilaian risiko dari semua aspek yang perlu dalam pelaksanaan sesebuah projek termasuk tenaga kerja, kewangan, perundangan dan segala perancangan pelaksanaan projek.

Jadual 1: Kategori Risiko (Dokumen Dasar dan Mekanisme Pengurusan Risiko UiTM)

 FSSR	PROSEDUR KUALITI PENGURUSAN	No. Rujukan : PK. UiTM.FSSR (P).04
		No. Keluaran : 01
	PROSEDUR PENGURUSAN RISIKO	No. Pindaan : 00
		Tarikh Kuatkuasa : 8/10/2019
		Muka Surat : 22/36

3.0 Proses Pengurusan Risiko

Secara umumnya proses pengurusan risiko melibatkan enam (6) proses utama iaitu:

- Mengenal Pasti Risiko
- Menganalisa Risiko
- Menentukan Tindakan Pencegahan
- Mengawal dan Melaporkan Risiko
- Memantau dan Kaji Semula Risiko
- Menambahbaik Pengurusan Risiko

3.1 Mengenalpasti Risiko

FSSR perlu mengenalpasti sebarang kemungkinan atau risiko yang akan berlaku di setiap bahagian utamanya dengan:

- Semua risiko perlu dikenalpasti dan perlu mengambil kira risiko di dalam dan di luar kawalan.
- Memahami objektif organisasi yang perlu dicapai. Selain itu juga, beberapa faktor yang menentukan sejauh mana kebarangkalian dan impak ke atas perkara-perkara berikut adalah sumber kepada risiko seperti:
 - a. Aset dan sumber Universiti
 - b. Aktiviti utama universiti
 - c. Alam sekitar / alam semulajadi
 - d. Kesan kepada manusia:- sabotaj, rebutan kuasa

 FSSR	PROSEDUR KUALITI PENGURUSAN	No. Rujukan : PK. UiTM.FSSR (P).04
		No. Keluaran : 01
	PROSEDUR PENGURUSAN RISIKO	No. Pindaan : 00
		Tarikh Kuatkuasa : 8/10/2019
		Muka Surat : 23/36

- e. Kerosakan harta :- kebakaran, banjir, letupan
- f. Ekonomi :- ketidak tentuan matawang asing
- g. Warga Universiti atau orang awam
- h. Kewangan:- fraud kecurian
- j. Liabiliti professional:- kecacatan pada rekabentuk
- v. Alat dan teknik :
 - a. Temuduga berstruktur
 - b. Percambahan minda
 - c. Perbincangan kumpulan
 - d. Analisis aliran kerja
 - e. Kajian fizikal
 - f. Rekod kerugian lampau

Proses mengenalpastian risiko adalah berdasarkan kepada semua input, proses, output dan juga lain-lain faktor yang boleh memberi ancaman risiko kepada proses penyampaian pengajaran dan pembelajaran di FSSR menggunakan format mengenalpastian risiko yang telah digubal seperti dalam Rajah (7) di bawah.

			NAMA PTJ :																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			</
--	--	--	------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	----

Rajah 7: Contoh format mengenalpastian risiko melalui daftar risiko oleh UPR

 FSSR	PROSEDUR KUALITI PENGURUSAN	No. Rujukan : PK. UiTM.FSSR (P).04
		No. Keluaran : 01
	PROSEDUR PENGURUSAN RISIKO	No. Pindaan : 00
		Tarikh Kuatkuasa : 8/10/2019
		Muka Surat : 24/36

Proses mengenalpasti risiko ini melibatkan beberapa langkah seperti di bawah:

- Risiko Strategik
- Risiko Kewangan
- Risiko Perundangan / Peraturan
- Risiko Operasi
- Risiko Reputasi
- Risiko Projek Utama

Selepas itu, kenalpasti punca / sumber risiko seperti berikut:

- Manusia
- Proses / Sistem
- Teknologi
- Persekitaran

Kemudian, menentukan kesan risiko samada kesan jangka masa pendek atau kesan jangka masa panjang. Kesan ini boleh dikategorikan samada kepada:

- Kos / Kewangan
- Keupayaan Operasi
- Persembahan / Kebolehan melakukan / Reputasi
- Keselamatan

Langkah pertama ini melibatkan pernyataan / deskripsi risiko secara terperinci untuk digunakan dalam langkah seterusnya iaitu analisa risiko.

 FSSR	PROSEDUR KUALITI PENGURUSAN	No. Rujukan : PK. UiTM.FSSR (P).04
		No. Keluaran : 01
	PROSEDUR PENGURUSAN RISIKO	No. Pindaan : 00
		Tarikh Kuatkuasa : 8/10/2019
		Muka Surat : 25/36

Berikut adalah contoh jadual yang disediakan hasil daripada langkah pertama iaitu mengenalpasti risiko.

No. Rujukan (kegunaan pejabat)	Bahagian /Unit Utama terlibat	Kategori Risiko	Keterangan Risiko	Punca Risiko	Kesan Jangka masa pendek	Kesan Jangka Masa Panjang
	Hal Ehwal Pentadbiran	Risiko Operasi	Kekurangan staf yang berkebolehan melakukan tugas tersebut.	Manusia	Tidak dapat menyiapkan tugas pada masa yang ditetapkan dan pelanggan menunggu lama untuk tunggu tugas tersebut siap	Kepuasan pelanggan terjejas
	Pengurusan Fakulti	Risiko Peraturan / Undang-undang	Peraturan baru menetapkan penilaian prestasi perlu menggunakan sistem HR2U tetapi sistem tersebut kerap 'down'.	Sistem	Penilaian prestasi dirasakan dibuat secara tidak adil.	Kepuasan pengguna terjejas

Jadual 2: Contoh Proses Kenal Pasti Risiko.

 FSSR	PROSEDUR KUALITI PENGURUSAN	No. Rujukan : PK. UiTM.FSSR (P).04
		No. Keluaran : 01
	PROSEDUR PENGURUSAN RISIKO	No. Pindaan : 00
		Tarikh Kuatkuasa : 8/10/2019
		Muka Surat : 26/36

3.2 Menganalisa Risiko

Berdasarkan deskripsi di langkah pertama, **proses kedua melibatkan proses menganalisa sejauh mana kebarangkalian / risiko itu akan berlaku dan sekiranya berlaku, apakah tahap impak risiko tersebut.** Langkah kedua ini lebih bersifat – analisa – mengikut skala–skala yang telah ditentukan, melibatkan beberapa langkah dengan menentukan kebarangkalian risiko boleh berlaku atau kekerapan risiko berpotensi berlaku pada sesuatu masa.

Indeks kebarangkalian yang telah ditentukan di dalam dasar dan polisi pengurusan risiko UiTM adalah seperti di bawah:

Bil	Skala Penarafan	Keterangan
1	Jarang	Sesuatu kejadian yang jarang berlaku – sekali melebihi (3) tahun
2	Kemungkinan Rendah	Sesuatu Kejadian yang rendah kemungkinan berlaku – sekali dalam setiap (3) tahun
3	Ada Kemungkinan	Sesuatu kejadian yang mungkin berlaku – sekali setahun
4	Kemungkinan Tinggi	Sesuatu kejadian yang besar kemungkinan berlaku – sekali setiap (6) bulan
5	Hampir Pasti	Sesuatu kejadian yang kerap / hampir pasti berlaku – sekali dalam setahun

Jadual 3: Skala Indeks Kebarangkalian
(adaptasi dari Standards Australia Risk Management AS/ANZ 4360:2004).

 FSSR	PROSEDUR KUALITI PENGURUSAN	No. Rujukan : PK. UiTM.FSSR (P).04
		No. Keluaran : 01
	PROSEDUR PENGURUSAN RISIKO	No. Pindaan : 00
		Tarikh Kuatkuasa : 8/10/2019
		Muka Surat : 27/36

Setelah proses menganalisa sejauh mana kebarangkalian / risiko itu akan berlaku dan mengenalpasti tahap impak risiko tersebut, maka, **penentuan tahap impak risiko mengikut kategori pula akan berlaku**, seperti di dalam dasar dan polisi pengurusan risiko UiTM berikut:

Impak	Manusia	Reputasi	Kewangan	Operasi
1 (Tiada Kesan)	Kecederaan yang tidak memerlukan rawatan	Aduan terpercil	Implikasi kewangan sangat rendah dan dalam kawalan pemunya risiko uruskan secara dalaman	Tidak dapat beroperasi kurang daripada 2 jam
2 (Kecil)	Kecederaan yang perlu rawatan pesakit luar	1 – 5 aduan daripada pemegang kepentingan dan pelanggan	Implikasi kewangan kurang 10% - 25% daripada peruntukan PTJ	Tidak dapat beroperasi antara 2 – 4 jam
3 (Sederhana)	Kecederaan yang perlu dirawat dan ditahan kurang 4 hari di hospital	6 – 10 aduan daripada pemegang kepentingan dan pelanggan	Implikasi kewangan 10% - 20% daripada peruntukan PTJ	Tidak dapat beroperasi antara 1 – 3 hari
4 (Besar)	Kecederaan yang perlu dirawat dan ditahan lebih 4 hari di hospital	Publisiti buruk dari akhbar tempatan dan antarabangsa	Implikasi kewangan 25% - 50% daripada peruntukan PTJ	Tidak dapat beroperasi antara 3 – 7 hari
5 (Sangat Besar)	Kematian	Publisiti sangat buruk dari akhbar tempatan dan antarabangsa	Implikasi kewangan lebih 50% dari peruntukan PTJ	Tidak dapat beroperasi melebihi 7 hari

Jadual 4: Contoh Jadual Tahap Impak mengikut Kategori

 FSSR	PROSEDUR KUALITI PENGURUSAN	No. Rujukan : PK. UiTM.FSSR (P).04
		No. Keluaran : 01
	PROSEDUR PENGURUSAN RISIKO	No. Pindaan : 00
		Tarikh Kuatkuasa : 8/10/2019
		Muka Surat : 28/36

Langkah seterusnya adalah **menilai risiko berdasarkan matriks risiko**. Hasil daripada proses menganalisa dan menentukan tahap impak risiko di atas, akan menghasilkan MATRIKS seperti jadual di bawah:

Impak Kebarangkalian		Tiada kesan	Kecil	Sederhana	Besar	Sangat besar
		1	2	3	4	5
Hampir pasti	5	5	10	15	20	25
Kemungkinan Tinggi	4	4	8	12	16	20
Ada Kemungkinan	3	3	6	9	12	15
Kemungkinan Rendah	2	2	4	6	8	10
Jarang	1	1	2	3	4	5

Jadual 5: MATRIKS kebarangkalian dan Impak

Berpandukan kedudukan risiko di MATRIKS, pelan tindakan yang sesuai mengikut kod warna ditentukan seperti jadual (6) di bawah.

Pelan tindakan mengikut kod warna penting bagi menentukan risiko mana yang perlu diberi perhatian dan diutamakan terlebih dahulu.

 FSSR	PROSEDUR KUALITI PENGURUSAN	No. Rujukan : PK. UiTM.FSSR (P).04
		No. Keluaran : 01
	PROSEDUR PENGURUSAN RISIKO	No. Pindaan : 00
		Tarikh Kuatkuasa : 8/10/2019
		Muka Surat : 29/36

Tahap Risiko	Skala	Penerangan
Ekstrem	13 – 25	Risiko sangat tinggi, pelan tindakan terperinci diperlukan
Tinggi	8 – 12	Risiko tinggi, diberi perhatian oleh pengurusan atasan organisasi
Sederhana	4 – 7	Risiko sederhana, diurus dan diberi perhatian oleh pihak bertanggungjawab
Rendah	1 - 3	Risiko rendah diuruskan mengikut prosedur sedia ada

Jadual 6: Pelan Tindakan Mengikut Kod Warna

3.3 Menentukan Tindakan Pencegahan

Tiada panduan khusus digariskan dalam dasar dan polisi pengurusan risiko UiTM tentang bagaimana untuk menentukan Tindakan Pencegahan. Namun begitu, beberapa panduan dari pelbagai organisasi boleh dirujuk dan diguna pakai dan diadaptasi dalam pencegahan risiko, antaranya ialah:

- Fokus kepada risiko yang mempunyai impak yang tinggi (Matriks: 13 – 25)
- Kembali melihat kepada punca / sumber risiko
- Melihat kepada kesan risiko dan menentukan langkah pencegahan yang boleh mengurangkan impak tersebut.
- Mengambil kira tindakan pencegahan yang mempunyai keseimbangan daripada segi kos dan manfaat (Cost – Benefit Analysis).

 FSSR	PROSEDUR KUALITI PENGURUSAN	No. Rujukan : PK. UiTM.FSSR (P).04
		No. Keluaran : 01
	PROSEDUR PENGURUSAN RISIKO	No. Pindaan : 00
		Tarikh Kuatkuasa : 8/10/2019
		Muka Surat : 30/36

Beberapa persoalan boleh difikirkan untuk menentukan tindakan pencegahan yang sesuai seperti :

- Apakah keberkesanan kos yang sesuai?
- Apakah penunjuk prestasi yang digunakan untuk mengawasi tahap risiko?
- Apakah proses atau tindakan yang sesuai untuk meminimalkan risiko?
- Apakah sumber yang diperlukan?
- Siapakah yang bertanggungjawab dalam melaksanakan pelan respon risiko dan tempoh masa yang terlibat?

Tindakan Pencegahan yang diambil boleh dikategorikan kepada empat (4) bentuk atau strategi seperti berikut:

Pilihan Risiko	Contoh Tindakan
Terima (<i>Accept</i>) Menyediakan Pelan	• Menentukan sasaran kerugian dan tahap toleransi • Menentukan caj premium terhadap risiko • Melibatkan belanja atau kos akibat yang berlaku
Kurangkan (<i>Reduce</i>) Pilihan 1: Kurangkan kebarangkalian dan impak	• Bangunkan polisi, pelan perancangan, garis panduan • Latihan dan pengawasan • Hayati Etika dan Nilai • Terapkan kepada Misi, Visi, Stratehi, Objektif dan Wawasan
Kurangkan (<i>Reduce</i>) Pilihan 2: Kurangkan impak risiko	• Pelan Kontigensi • Pelan Pemulihan Bencana • Pengurusan Penipuan • Pindahan secara kontrak • Kecilkan skala aktiviti
Pindah (<i>Pass-On</i>) Pindahkan risiko kepada pihak ketiga	• Insurans • Kontrak takaful • Usahasama, perkongsian kontrak
Elak (<i>Avoid</i>) Menutup aktiviti yang menyebabkan risiko	• Menutup aktiviti atau program • Mengubah objektif aktiviti

Jadual 7: Contoh Tindakan Pencegahan Risiko (Sumber UPR, UiTM)

 FSSR	PROSEDUR KUALITI PENGURUSAN	No. Rujukan : PK. UiTM.FSSR (P).04
		No. Keluaran : 01
	PROSEDUR PENGURUSAN RISIKO	No. Pindaan : 00
		Tarikh Kuatkuasa : 8/10/2019
		Muka Surat : 31/36

3.4 Mengawal dan Melaporkan Risiko

3.4.1 Mesyuarat peringkat jabatan / unit

Bagi memastikan setiap risiko dapat dikawal dan risiko tersebut dilaporkan, maka, Unit Pengurusan Risiko FSSR mengadakan mesyuarat peringkat jabatan / unit bersama jawatankuasa khas – pegawai risiko di bawah unit ini bagi membentangkan jenis risiko, punca risiko, kesan, keberangskalian dan impak risiko yang bakal dihadapi.

3.4.2 Bengkel Pembentangan Risiko peringkat Pengurusan FSSR

Bengkel ini bagi membolehkan pemilik risiko berpotensi membentangkan jenis risiko, punca risiko, kesan, keberangskalian dan impak risiko yang bakal dihadapi oleh mereka. Kehadiran dan penglibatan semua peringkat di FSSR adalah perlu bagi memastikan risiko yang penting perlu diutamakan dan langkah sewajarnya diambil segera mengikut penilaian bersama semua pengurusan FSSR.

3.4.3 Laporan Tindakan Pencegahan

Setelah tindakan pencegahan dilaksanakan, Ketua Pengurusan Risiko dan pemilik risiko berpotensi akan membuat **pelaporan dengan menyediakan Laporan Tindakan Pencegahan lengkap dengan tarikh siap dan tarikh disemak**. Status Laporan Tindakan Pencegahan ini akan dibentangkan oleh Ketua Unit Pengurusan Risiko dalam mesyuarat MKSP.

 FSSR	PROSEDUR KUALITI PENGURUSAN	No. Rujukan : PK. UiTM.FSSR (P).04
		No. Keluaran : 01
	PROSEDUR PENGURUSAN RISIKO	No. Pindaan : 00
		Tarikh Kuatkuasa : 8/10/2019
		Muka Surat : 32/36

3.5 Memantau dan Kajian Semula Risiko

Pemantau risiko FSSR merupakan Wakil Pengurusan (WP) yang dibantu oleh Ketua Unit Kualiti (KUK) FSSR, pemantau risiko akan memastikan apa yang dirancang di dalam Laporan Tindakan Pencegahan dilaksanakan dan dipantau secara berkala sehingga tercapai.

Pemantauan Laporan Tindakan Pencegahan yang dibentangkan oleh Ketua Pengurusan Risiko di mesyuarat MKSP akan direkodkan dan status tindakan dan perkembangan terhadap tindakan yang diambil akan direkod di dalam Mesyuarat Unit Kualiti FSSR yang telah dijadualkan berkala di dalam kalendar mesyuarat tahunan FSSR. Tiada panduan khusus tentang tempoh dan bagaimana pemantauan dijalankan, walaubagaimanapun, berikut adalah tahap pemantauan yang boleh dijalankan mengikut tahap risiko di dalam Laporan Tindakan Pencegahan.

Tahap Risiko	Skala	Pemantauan
Ekstrem	13 – 25	Risiko sangat tinggi – pemantauan berterusan sehingga semua langkah pencegahan benar-benar dilaksanakan dengan segera.
Tinggi	8 – 12	Risiko tinggi – pemantauan berkala mengikut tempoh jangka masa yang dipersetujui
Sederhana	4 – 7	Risiko sederhana – pemantauan secara berkala
Rendah	1 - 3	Risiko rendah – pemantauan bila diperlukan

Jadual 8: Pemantauan mengikut Tahap Risiko

 FSSR	PROSEDUR KUALITI PENGURUSAN	No. Rujukan : PK. UiTM.FSSR (P).04
		No. Keluaran : 01
	PROSEDUR PENGURUSAN RISIKO	No. Pindaan : 00
		Tarikh Kuatkuasa : 8/10/2019
		Muka Surat : 33/36

3.6 Menambah baik Pengurusan Risiko FSSR

Hasil pemantauan dari Laporan Tindakan Pencegahan oleh Ketua Pengurusan Risiko FSSR yang dibentangkan dalam mesyuarat MKSP adalah penting bagi memastikan proses pengurusan risiko dilaksanakan dengan baik.

Bagi menentukan langkah penambahbaikan, hasil pemantauan boleh dibentangkan mengikut status berikut:

STATUS	PENAMBAHBAIKAN
Selesai	Tindakan pencegahan risiko telah diambil dan diselesaikan.
Tindakan berterusan	Tindakan yang diambil selaras dengan tindakan yang dirancang. Dengan itu, tindakan yang dirancang diteruskan.
Perbezaan	Sebahagian tindakan yang diambil tidak selari dengan tindakan yang dirancang. Justeru itu, perlu tindakan pembetulan untuk penambahbaikan.
Perubahan	Berlakunya perubahan situasi yang menyebabkan tindakan yang dirancang tidak boleh diteruskan. Justeru itu, perlu tindakan menganalisa semula risiko dan menentukan tindakan pencegahan yang baru yang lebih baik.

Jadual 9: Proses Penambahbaikan Mengikut Status Pencegahan

 FSSR	PROSEDUR KUALITI PENGURUSAN	No. Rujukan : PK. UiTM.FSSR (P).04
		No. Keluaran : 01
	PROSEDUR PENGURUSAN RISIKO	No. Pindaan : 00
		Tarikh Kuatkuasa : 8/10/2019
		Muka Surat : 34/36

3.6.1 Pemantauan dan Semak Semula

Pemantauan perlu dilaksanakan secara berterusan dalam memastikan keseluruhan kerangka berfungsi dengan baik. Dengan erti kata yang lain, tindakan susulan ke atas hasil pada setiap langkah, penilaian semula ke atas risiko sekiranya perlu dan tahap keutamaan di semak semula. Pelarasan keutamaan diperlukan bergantung kepada :

- Faktor yang memberi kesan kepada kebarangkalian / kekerapan dan sejauh mana impak.
- Faktor-faktor yang memberi kesan kepada kesesuaian atau kos daripada pelbagai respon risiko.

Proses semak semula secara berterusan adalah sesuai untuk memastikan pelan Respon Risiko kekal relevan. Sehubungan itu, ia adalah sesuai untuk mengulangi keseluruhan proses sekiranya diperlukan.

Alat pengurusan risiko boleh digunakan untuk mengumpul dan menyimpan risiko secara terkumpul dan Pelan Pengurusan Risiko bagi operasi jabatan masing-masing.

 FSSR	PROSEDUR KUALITI PENGURUSAN	No. Rujukan : PK. UiTM.FSSR (P).04
		No. Keluaran : 01
	PROSEDUR PENGURUSAN RISIKO	No. Pindaan : 00
		Tarikh Kuatkuasa : 8/10/2019
		Muka Surat : 35/36

LAMPIRAN 1

DAFTAR RISIKO PUSAT TANGGUNGJAWAB

Nama Ketua Pusat Tanggungjawab
(Dekan/Rektor/Ketua Jabatan/Pengarah): _____

Nama Projek/Proses (Jika berkenaan) :

No. Ruj (Untuk Kegunaan Pejabat)	1. Kategori Risiko	1b. Risiko Institusi atau Unit	2. Keterangan Risiko	3. Punca/ Penyebab Risiko		4. Impak Risiko	5. Kaedah Kawalan			6. Kebarangkalan	7. Penilaian Impak				8. Tahap Impak Risiko (Automatik)		9. Pemilik Isu	10. Pemunya Tindakan	11. Tarikh didaftarkan	12. Kemaskini pertama		13. Kemaskini kedua	
				(A) Klasifikasi Punca (Untuk Kegunaan Pejabat UPR)	(B) Penerangan		(A) Kawalan Sedia ada	(B) Kawalan tambahan yang di cadangkan	(C) Klasifikasi kawalan (Untuk Kegunaan UPR)		(a) Manusia	(b) Reputasi / Imej	(c) Kewangan	(d) Operasi	Purata (a+b+c+d)/n	Tahap Risiko				Tarikh dikemaskini	Status Kawalan Risiko	Tarikh dikemaskini	Status Kawalan Risiko
										0	0	0	0	0	0	0							
										0	0	0	0	0	0	0							

 FSSR	PROSEDUR KUALITI PENGURUSAN	No. Rujukan : PK. UiTM.FSSR (P).04
		No. Keluaran : 01
	PROSEDUR PENGURUSAN RISIKO	No. Pindaan : 00
		Tarikh Kuatkuasa : 8/10/2019
		Muka Surat : 36/36

LAMPIRAN 2

RINGKASAN LAPORAN RISIKO YANG DIKENALPASTI DI FAKULTI/CAWANGAN/JABATAN/BAHAGIAN/UNIT

Nama Jabatan : _____

BIL	KATEGORI RISIKO	Tandakan (/) pada yang berkenaan (**)		BILANGAN RISIKO YANG DIKENALPASTI MENGIKUT TAHAP			
		Ada	Tiada	Ekstrem	Tinggi	Sederhana	Rendah
1	Risiko Strategik						
2	Risiko Kewangan						
3	Risiko Perundangan						
4	Risiko Reputasi						
5	Risiko Operasi						
6	Risiko Projek Utama						

** setiap risiko yang dikenalpasti boleh dikategorikan di bawah beberapa Kategori Risiko yang berbeza.

(Nama dan Tandatangan Penyelaras)

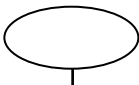
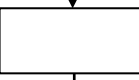
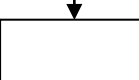
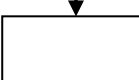
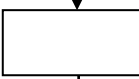
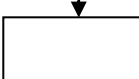
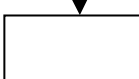
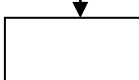
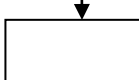
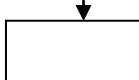
Cop Jabatan

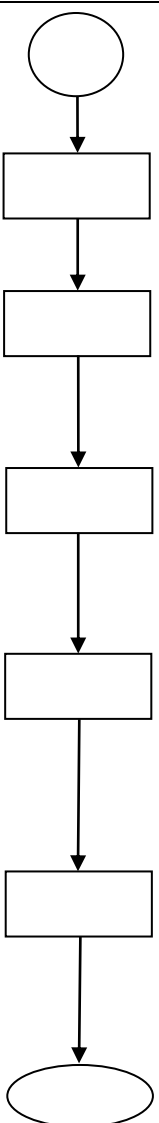
Tarikh : _____

Nota:

- Bilangan risiko yang dilaporkan adalah bilangan keseluruhan risiko yang dikenalpasti.
- Senarai Risiko yang perlu dimajukan ke Unit Pengurusan Risiko adalah seperti berikut:
 - Risiko-risiko yang dijangka di bawah kategori Risiko Strategik
 - Risiko-risiko di bawah kategori lain yang dijangka memberi nilai Impak yang 'Extreme'
- Tiada had minima atau maksima bagi bilangan risiko yang dijangka dan direkodkan.

**CARTA ALIR PROSEDUR PENGURUSAN RISIKO FSSR
PK. UiTM. FSSR (P).04**

TANGGUNG JAWAB	CARTA ALIR	PROSES KERJA	NOTA / RUJUKAN
		MULA	
PTFSSR		Menghadiri taklimat risiko oleh UPR UiTM sebelum memulakan aktiviti Pengurusan Risiko di FSSR.	Wajib hadir (<i>once</i>) Rujuk 1.3.2 ms (9)
WP / KUK / KUPR		1. Mulakan perbincangan untuk memulakan proses mengenalpasti risiko di FSSR.	Adakan mesyuarat / perbincangan
KUPR		2. <u>Mengenal pasti risiko</u> dengan wujudkan ahli jawatankuasa dari pemilik risiko yang berpotensi di FSSR.	Kenalpasti pemunya risiko
KUPR / PRB		3. Adakan <i>bengkel</i> kenal pasti risiko bersama Pemilik Risiko Berpotensi FSSR.	Rujuk Jadual (2)
		4. <u>Menganalisa Risiko</u> berdasarkan Matriks Risiko.	Rujuk Jadual (5)
		5. Sediakan Pelan tindakan mengikut Kod Warna.	Rujuk Jadual (6)
KUPR		6. Menyediakan Daftar Risiko FSSR untuk rujukan dan kawalan	Rujuk Rajah (7)
		7. Memajukan daftar risiko yang berimpak tinggi kepada Unit Pengurusan Risiko (UPR) UiTM untuk dibincangkan di peringkat Pasukan Penilai Risiko Strategik	Rujuk Lampiran (1) dan Lampiran (2)
		8. <u>Mewujudkan dan memantau pelaksanaan Pelan Tindakan Pencegahan Kerugian Dan Pengurusan Risiko</u>	Rujuk Jadual (7) Adakan mesyuarat peringkat PRB
		Sambungan	

		Sambungan	
WP / KUK		9. <u>Memantau status risiko</u> serta pelaksanaan tindakan kawalan secara berkala.	Adakan mesyuarat berkala / khas
KUPR		10. <u>Kaji semula Risiko</u> dengan isi jadual pemantauan mengikut tahap risiko	Rujuk jadual (8) Bentangkan ke Pengurusan FSSR
		11. <u>Menambahbaik Pengurusan Risiko</u> dengan isi jadual Proses Penambahbaikkan mengikut status pencegahan	Rujuk jadual (9) Laporkan di MKSP
KUPR		12. Mencadangkan kepada pihak pentadbiran FSSR aktiviti-aktiviti pembudayaan dan penambahbaikkan pengurusan risiko.	Minitkan cadangan dan tindakan dalam Mesyuarat QuAD / MKSP
		13. <u>Ulang Proses</u> bagi Risiko belum selesai / tamat seperti dalam rekod Laporan Tindakan Pencegahan.	Rujuk semula: Laporan Tindakan Pencegahan Lengkap dengan Tarikh siap dan Tarikh disemak.
		TAMAT	

Nota Singkatan:

1. FSSR	-	Fakulti Seni Lukis & Seni Reka
2. D	-	Dekan
3. PTFSSR	-	Pengurusan Tertinggi
4. WP	-	Wakil Pengurusan / Timbalan Dekan (Akademik)
5. KUK	-	Ketua Unit Kualiti
6. KUPR	-	Ketua Unit Pengurusan Risiko
7. PRB	-	Pemilik Risiko Berpotensi
8. UPR	-	Unit Pengurusan Risiko
9. UPR UiTM	-	Unit Pengurusan Risiko UiTM
10. QuAD	-	Quality Unit of Art & Design